

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XXIV. De Donationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

hil debere, solvit tamen; cum regula ff. 35. dicat: *cujus per errorem dati repetitio est, eius consulto dati donatio est.*

Illud tantum ex jure Canonico, circa hanc materiam, advertendum est, quod in tali casu, quo indebitum solutum repetitur, probatio indebiti, & per errorem soluti, illi incumbat, qui repetit, (quia præsuntur solvisse ut debitum, cum donasse, aut jactasse sua, tam fa-

cile non præsumat aliquis) nisi adversarius neget solutionem sibi factam; in hoc enim casu, si ille, qui solvit, solutionem factam legitimis argumentis probet, incumbet adversario probatio, quod scilicet res soluta sibi debita fuerit, prout habetur *In cap. si qui 4. h. e.* quia contra taliter mendacem stat præsumptio, quod malam causam foveat.

TITVLVS XXIV.

DE DONATIONIBUS.

§. I.

Quid sit donatio, & quomodo perficiatur, & de varia ejus divisione?

Donatio communiter definitur quod si rei licita (non prohibita scilicet donati) nullo jure (justitiae aut gratitudinis) cogente, ex mera liberalitate (ita ut non debeat reddi, nec in individuo, nec in specie, uti fit in commodato, nec in genere, uti fit in mutuo) facta collatio seu datio, & quamvis ante traditionem rei donatae veram, vel fictam, donatario dominium non acquiratur, acquiritur tamen illi post acceptatam donationem, ante rei traditionem, jus sive actio contra donantem, per quam cogi potest ad rem donatam tradendam, nisi ante acceptationem donatarij per se, vel per alium factam, revocaverit suam donationem donans, quod facere potest, cum do-

natio ex communi AA. sententia non perficiatur, nisi per donantis, & acceptantis consensum.

Dividitur communiter donatio in genere, in donationem inter vivos, & donationem mortis causa; illa est, quae fit sine mortis ulla cogitatione; & quidem vel pure, & absolute, quae statim effectum suum habet, si acceptata fuit; vel sub conditione, quae sortitur suum effectum, eveniente conditione; vel sub certo modo, quae quidem statim valet, & obligat, ubi acceptata fuit, obligat tamen etiam ad modum illum adimplendum, ita ut modo non impleto, repeti possit; vel ad certum diem, vel ob certam causam, aut invicem praestiti beneficii, quae etiam remuneratoria donatio dicitur, & rigide ac proprie donationis nomine non venit, cum non fiat ex mera liberalitate, sed jure gratitudinis exigente &c. Donatio vero mortis causa, illa donatio dicitur, quae fit mortis

in.

intuitu, ut si quid humanitatis donanti accidisset, haberet rem donatam taliter is, qui accepit; si autem supervixisset donans, aut revocasset donationem taliter factam, aut prior moreretur donatarius talis, quam donans, res donata maneret, vel rediret ad donantem: & hæc donatio mortis causâ quoad formam, & modum constitutionis convenit cum contractibus, ita ut non censetur perfecta, nisi mutuis donantis, & donatarii consensus intervenit; quoad effectum convenit ferè cum ultimis voluntatibus *leg. vet. Cod. de donat. mortis causâ.*

§. II.

Qua donatio insinuationem exigit apud Iudicem, & qua non exigit?

Donatio inter vivos, quod nonnunquam, ut valida sit, de rigore iuris coram Iudice insinuanda sit (sive in sive extra Iudicium) à donante suam voluntatem donandi declarante, & ut in acta referatur, ac scriptura super ea conficiatur, petente; cui insinuationi renuntiare non possit donans, ex iure Civili patet *l. donatio & l. in donationibus C. h. t.* ad multas scilicet fraudes, quæ in donationibus alicujus notabilis quantitatis, faciliè intervenire possunt, & nimiam etiam cavendam profusionem, cum periculo insolitæ paupertatis: & quamvis olim omnis donatio insinuanda fuerit, quæ ducentos solidos (sive ducatos Ungaricos, quos solidorum nomine venite hodie communiter docent) excedebat; postea verò, quæ trecentos

excedebat, hodie tamen insinuanda quæ quingentos solidos excedit, nisi absque hac insinuatione, invalida quoad excessum ultra quingentos solidos talis donatio; nisi donatio obligatione insinuationis sit excepta, quæ liter excipiuntur donationes factæ in modum, quæ corrumpunt, reparantur, quæ fiunt pro redimendis captivis, quæ fiunt Ecclesiis, aut aliis piis locis, quæ sunt remuneratoriæ, beneficiorum acceptorum causâ factæ, aut ob aliquam sequia præstita; quæ non solius modestiæ, & liberalitatis causâ, sed militiam v. g. ad studia, ad cupiensium fiunt; & denique quæ fiunt, & confirmantur adjecto juramento, de illis non revocandis: potest tamen etiam facta insinuatione excessum ultra legem præscriptum donatarius securâ conscientiam retinere, donec à donante, aut à hujus hæredibus excessus talis repetatur, vel per iudicis sententiam, quoad excessum talem, rescissa fuerit donatio, quæ per leges non censetur simpliciter irrita talis donatio etiam quoad excessum, tantum sub conditione, si revocatur donans.

§. III.

An & qualem potestatem donandi habeant Episcopi, alique Praelati, ac Rectores Ecclesiarum, & an etiam ac quatenus Religiosi

Quod non possit Praelatus sive Regularis, sive secularis, immobilitas, & in notabili quantitate, nisi gratuita, & liberales donationes facere, ex bonis & proventibus communi-

munibus Ecclesie, sive monasterii ex *Cap. Fraternalitatem 2. h. t.* sumitur, tum quod talis Donatio sit verissima alienatio, tum quod in generali administratione alicui concessa, non veniat donatio merè gratuita, & liberalis: si tamen titulo pietatis, Eleemosynæ, misericordiæ &c. tales donationes, ex talibus communibus Ecclesie provenibus fiant à Prælo Ecclesie, vel sint donationes remuneratoriæ &c. non prohibentur Prælati Ecclesiarum, modò sint moderatæ, etiamsi fiant sine juris solemnitatibus ad alienandum requisitis. Imò etiam bona immobilia Ecclesiarum, ad remuneranda obsequia præstita, donari posse, adhibitis tamen solemnitatibus juris *Ex Cap. per tuas 5. h. t. patet.* Plurimùm tamen ad harum donationum valorem facit recepta loci consuetudo, juxta quam modica donare, ita ut Ecclesia nihil exta- libus etiam merè gratuitis, & liberalibus donationibus lædatur, passim Prælati conceditur, ad vitandam Avaritiæ speciem, & hominum benevolentiam retinendam; quod ipsi etiam Ecclesie utile est. Quænam autem donationes modicæ, ac moderatæ censeri debeant, ex prudentum arbitrio varias attendendo circumstantias, desumendum viderur.

Religiosi, qui cum licentiâ superioris sui extra monasterium degunt, & beneficia obtinent, possunt de redditibus Ecclesiasticis, quorum libera illis permilla est administratio, aequè, ac sæculares beneficiati inter vivos disponere, & consequenter de illis etiam, jus commune attendendo (quidquid sit de Bulla Clementis VIII. de largitione munerum

Compend. Pirhing.

&c. quam non ubique receptam multasferunt, & multùm limitavit, aut declaravit Urbanus VIII.) possunt facere donationes honestas, & moderatas. Illi verò Religiosi, qui ex Prælati, aut Ordinis Commissione honorum monasterij administrationem aliquam sibi commissam habent, donationes facere possunt, juxta licentiam illis à superioribus concessam, aut quantum Ordinis statuta, vel consuetudo recepta permittunt. Alii denique Religiosi, quibus nulla talis, nec ex officio, nec ex commissione administratio competit, nullas sine superioris tacitâ, vel expressâ licentiâ donationes facere posse votum etiam paupertatis probat.

§. IV.

De quibusdam donationibus, seu concessionibus Ecclesiarum seu beneficiorum Ecclesiasticorum, vel qua fieri possint alienis Ecclesiis

PRimò quòd beneficium nondum vacans, in titulum conferri non possit, particulari alicui personæ, uniri autem possit, seu in proprietatem concedi, ac donari, monasterio alicui, Dignitati, seu Prælaturæ &c. vivente etiam beneficiato, absque eo tamen, ut hic dum vivit, eâ Ecclesiâ, aut beneficio privetur, nisi delictum privationem inferens committat, *ex cap. Consultationibus 4. h. t. patet.* & factum etiam de hoc actum in *Titulo 8. de concessione præbende, & in Titulo quinto sessionis 6.* Secundò patet *ex cap. inter Dilectos 8. h. t.* quòd possit locus aliquis pius alteri Ecclesie, monasterio, sive loco Religioso se subicere, cum consensu saltem Episcopi, si locus ille sacer sit, & subiectus Episcopo; vel

V v v

sine

sine illius etiam consensu, si pius quidem sit, ad pia opera institutus, non tamen facit & Religiosus, auctoritate scilicet Episcopi erectus.

Tertiò habetur *ex cap. Apostolica 9. h. t.* quòd possit Episcopus, si in Diocesi sua velit Monasterium constituere, & de rebus Ecclesiæ, cui præsidet, dotare, eidem dare, nihil requisito Capituli sui consensu, partem quinquagesimam Censûs Ecclesiæ suæ, vel centesimam, si ex Ecclesia seculari, velit facere monasterium, aut in ea sepulchrum sibi eligat, modò per talem etiam donationem grave damnum suæ Ecclesiæ non inferat; & semel tantùm unam ex his, siue simul siue successivè donationem faciat, nisi valde abundantes essent illius Ecclesiæ redditus, quo in casu cum superioris, Pontificis scilicet, Auctoritate, majorem etiam quantitatem donare potest, ad sublevandam alterius Ecclesiæ inopiam, siue ad dotem constituendam, ad quam tenetur, si Ecclesiam vel ipse, vel antecessor ejus ædificavit, & non dotavit.

Quartò patet *ex cap. pastoralis 7. h. t.* sub verbis illis, quibus consentiente Patrono, Ecclesiam aliquam concedit Religiosis Episcopus: *concedimus vobis hanc Ecclesiam*: donari tali monasterio à Patrono, quod suum est, jus scilicet Patronatûs; & ab Episcopo temporales proventus, si quos in ea Ecclesia obtineat, vel si nullos proventus in tali Ecclesia habeat, donari omnes illius Ecclesiæ proventus monasterio (ita tamen ut Donatio talis cum consensu Capituli fiat, tanquam alienatio) ut ne frustratoria videatur, aut ex parte Patroni, aut

ex parte Episcopi donatio talis, fructu per eam in Monasterium v. g. transferatur: Excipitur tamen in tali donatione, quibuscunque tandem generalibus verbis fiat Cathedralicum, visitatio, & correctio, quæ semper in Ecclesia manet Episcopo.

§. V.

Qualis in dubio Interpretatio fieri debeat donationis, & quomodo præsumi possit donatio?

Donationis inter vivos latissima scienda est interpretatio in favore donatarij, prout constat *ex cap. cum dilecti 6. h. t.* cum enim donatio inter vivos ex mera liberalitate procedat, præritò præsumitur: quòd largissime etiam voluerit donator eas intelligi, & non modo restringi; nisi ille id expresse non quidem quasi latissima illius interpretatio faciendâ sit in præjudicium reij, quatenus derogat juri communi, hæc sint odiosa, & restringi potius extendi debeant *juxta reg. 17. m. 4.* quando agitur de præjudicio tantum cedentis. Et quamvis sit generalis regula, quòd donatio præsumi non debet, quoties alia interpretatio, vel correctio fieri potest, cum nemo tam facile seatur rebus suis se privare, patitur tamen etiam hæc regula suas exceptiones: sic primò si vir Nobilis, aut Illustris, & dives det aliquid, donare præsumitur modò Summa aut res data non sit inobliquè magna, cum liberalitas sit propria Virtus nobilium, ut insinuat Pontifex *in cap. prudentes 1. h. t.* secundo præsumitur

mitur donatio facta, cum merita ex parte donatarii præcesserunt; in isto enim casu præsumitur facta fuisse donatio remuneratoria: tertio præsumitur donatio, cum venditor rem suam, nullâ necessitate, aut dolo inductus, sciens illius justum pretium, levioere tamen pretio vendit &c. vide apud Menochium plures casus præsumptæ donationis de arbit. l. d. casu 8. n. ult.

§. VI.

An & quando donatio inter vivos revocari possit, ob ingratitudinem?

Donatio inter vivos semel legitime facta, & acceptata revocari regulariter non potest (quia semel legitime acquisitum, auferri huic non potest, nec quidem à Principe, nisi ex justâ publicæ utilitatis v. g. causâ) si tamen donatarius ingratus se exhibeat erga donantem, impias v. g. & violentas manus in illius personam, aut proximè illi conjunctam injiciendo, atrocibus injuriis, sive verbis contumeliosis, & injuriis in eum invehendo, grave damnum ipsi in rebus suis inferendo, grave vitæ periculum, & insidias vitæ illius struendo &c. poterit ob ingratitudinem talem, à donante de rigore juris, sive juxta jus scriptum, donatio facta revocari, ita ut probatâ ingratitudine, & sententiâ pro donatore à Judice latâ (sine cujus sententiâ non fit ipso jure ob ingratitudinem revocatio donationis) fructus etiam ex re donata, à tempore contestatæ litis percepti, restitui debeant.

Neque tamen quælibet donatio ob

ingratiudinem revocari potest; sic primò remuneratoria donatio, vel ob causam facta revocari non potest ob ingratitudinem, tum quòd non sit propriè dicta donatio, & consequenter sub odioso revocationis verbo non comprehendatur, tum quòd vim habeat potius justæ compensationis, quàm merè liberalis donationis, si tamen merita præstita non multùm excedat. Secundò revocari non possunt donationes factæ Ecclesiis, monasteriis &c. ob ingratitudinem Prælati seu administratoris, vel Capituli, aut utriusque simul, quia tales donationes censentur factæ Deo, in quem nulla ingratiudo cadere potest. Tertio revocari non potest donatio pro dote assignata filiæ, ob ejus aut mariti ingratiudinem, post contractum matrimonium, cum donatio talis ob causam necessariam facta, non videatur habere sufficientem liberalitatem; sicut & donatio propter nuptias facta. Quarto revocari non potest, collatio beneficii, ob ingratiudinem beneficiati in collatorem, quamvis enim talis collatio, donationis aliquid videatur habere, propriè tamen donatio non est, cum collator, etiam si non necessariò huic conferre debeat beneficium, absolutè tamen ad beneficium conferendum obligetur. Quintò si donator scivit ingratiudinem donatarii, & tacuit, voluntatem revocandi donationem nihil declarando, non potest illius revocare factam donationem, tum quòd jus revocandi, sit jus personale, ex speciali ratione donanti conveniens, quod cum illius morte, sicuti alia jura

merè personalia, extinguitur; tùm quòd remississe talem revocationem censetur donans, qui scivit donatarij ingratitudinem, contra eum tamen nihil movit.

§. VII.

De aliis duabus causis revocandi donationem inter vivos, ob supervenientiam scilicet liberorum & inefficaciam donationem?

Siquis liberos non habens, omnia sua bona, vel partem eorum notabilem donavit, donatione propriè dictà, quæ non tam remuneratoria est, aut pie causæ facta, ac postea inopinatò, & præter spem liberos legitimos suscipiat, etiamsi unicus ille tantùm filius esset, re-

vocare potest donationem factam, ob quòd censetur donatio facta talis, naturalis jure sic præsumente, nisi liber nascantur, cùm nemo censetur revocare, posteros suos, seu liberis præteritis, ita ut etiamsi Ecclesiæ, aut pie causæ facta sit talis donatio, saltem ulque legitimam liberorum revocari potest.

Denique etiam revocatur donatio officiosa, quæ nimium facta est cum officium paternæ pietatis in filios adnuendam legitimam, qui per quædam apud ludicem institutam, post mortem parentis donantis, saltem ulque legitimam, revocare possunt donationem factam; de qua querela, & inefficacia donationis revocatione præcipitur.

TITVLVS XXV.

DE PECULIO CLERICORUM.

Peculii nomine hinc veniunt bona Clericorum, seu beneficiorum secularium; quæ bona in triplici differentia sunt, alia enim sunt bona patrimonialia, quæ Clerico beneficiato competunt ex hereditate v. g. ex donatione, aut aliis contractibus Civilibus &c. quæ bona etiam peculium Castrense dicuntur. Alia sunt bona quasi patrimonialia, bona sive peculium quasi castrense, quæ clerici beneficiati acquirunt ut stipendia suorum laborum, officiorum & ministeriorum Ecclesiasticorum. Alia denique dicuntur bona merè Ecclesiastica sive

peculium profectitium, aut reddituum beneficiorum, quos habent tales beneficiati Clerici sui beneficiorum Ecclesiasticorum. De his ergo bonis Clericorum.

§. I.

An Clerici sint veri Domini bonorum, ac reddituum Ecclesiasticorum, quos ratione beneficii percipiunt, etiam superfluum, an vero sint administratores tantum eorum?

Certum est primò, quòd Clerici beneficiati seculares Domini sunt bonorum patrimonialium, & quod